

Vredo

Inventarisatierapport huismus en vleermuizen

Vredo Dodewaard B.V.

20 december 2018

Project Vredo
Opdrachtgever Vredo Dodewaard B.V.

Document Inventarisatierapport huismus en vleermuizen
Status Concept 01
Datum 20 december 2018
Referentie 101196/18-019.929

Projectcode 101196
Projectleider ir. J.L. Dierx
Projectdirecteur ir. E. Buter

Auteur(s) M.R. de Groot MSc.
Gecontroleerd door P.C. de Weerd MSc.
Goedgekeurd door ir. J.L. Dierx

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. | Deventer
Koningin Julianaplein 10, 12e etage
Postbus 85948
2508 CP Den Haag
+31 (0)70 370 07 00
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel inventarisatie	5
1.3	Leeswijzer	6
2	PLANBESCHRIJVING	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Gewenste situatie	8
3	TOETSINGSKADER	11
4	SAMENVATTING BUREAUSTUDIE BESCHERMDE SOORTEN	14
5	METHODE	15
6	RESULTATEN INVENTARISATIE EN EFFECTBEOORDELING	17
6.1	Huismus	17
6.1.1	Resultaten inventarisatie	17
6.1.2	Effectbeoordeling	20
6.1.3	Ontheffing Wet natuurbescherming	20
6.2	Gewone dwergvleermuis	20
6.2.1	Resultaten inventarisatie	20
6.2.2	Effectbeoordeling	21
6.2.3	Ontheffing Wet natuurbescherming	22
6.3	Laatvlieger	22
6.3.1	Resultaten inventarisatie	22
6.3.2	Effectbeoordeling	23
6.3.3	Ontheffing Wet natuurbescherming	23
7	MITIGATIE EN COMPENSATIE	25
7.1	Algemene maatregelen	25

7.2	Huismus	26
7.3	Gewone dwergvleermuis	29
7.4	Laatvlieger	30
8	CONCLUSIE	32
9	LITERATUUR	33
	Laatste pagina	33
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Bureaustudie natuur	12

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Het bedrijf Vredo Dodewaard B.V. (hierna Vredo), gevestigd aan de Welysestraat 25a te Dodewaard, is een landbouwmachinebedrijf. Vredo ontwerpt, produceert en verkoopt hoogwaardige producten voor de landbouw en de groene sector sinds 1947. Het familiebedrijf is uitgegroeid van een loonbedrijf dat regelmatig machines aanpaste voor de zware Betuwse kleigrond tot een landbouwmachinebouwer die inmiddels werkgelegenheid biedt aan circa 100 werknemers. In de afgelopen vijf jaar is de productie van Vredo bijna verdubbeld.

De productielocatie is niet gegroeid. De huidige gebouwen zijn tussen de 30 en 45 jaar oud en opgericht voor het stallen van tractoren van een loonbedrijf. De huidige opzet is dan ook inefficiënt voor de bouw van machines met de huidige omvang. Een (kosten)efficiënte, toekomstbestendige en veilige wijze van produceren is op de huidige locatie niet langer gegarandeerd. Verplaatsing van de bedrijfsvoering is geen reële optie vanwege de kosten voor sloop en nieuwbouw. Om die reden heeft Vredo de mogelijkheden voor een fysieke uitbreiding op de huidige locatie verkend. Ten behoeve van de fysieke uitbreiding is een stuk grond aangekocht ten noordwesten van het huidige terrein van Vredo.

Om de reeds ingezette en toekomstige groei op de huidige locatie te faciliteren is uitbreiding van het bedrijf noodzakelijk. Vredo heeft het voornemen om:

- het woonhuis (nummer 25a), de bedrijfsbebouwing achter het woonhuis en de naastgelegen schuren te vervangen door twee nieuwe hallen;
- achter de grote schuren op het achtererf van nummer 25a een kaploods te realiseren;
- het monumentale woonhuis (nummer 27) te renoveren en in te richten als kantoor;
- de schuren ten westen van het monumentale woonhuis te renoveren tot showroom;
- de grote lange schuur achter het monumentale woonhuis te vervangen door een parkeerplaats en een nieuwe hal;
- een testbaan aan te leggen op het terrein om testrijden op de openbare weg te vermijden.

De locatie van Vredo is in het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Dodewaard en Echteld', onherroepelijk sinds 30 mei 2013, bestemd als bedrijf.

1.2 Doel inventarisatie

Voor de voorgenomen uitbreiding is een aanpassing van het vigerende bestemmingsplan noodzakelijk. Hierbij dient onderzocht te worden wat de effecten zijn van de uitbreiding op beschermde waarden in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) en te worden onderbouwd of de uitbreiding haalbaar is in het kader van de vigerende wet- en regelgeving.

Wanneer door de uitbreiding- en renovatiewerkzaamheden beschermde natuurwaarden worden verstoord of vernietigd, is voor het voornemen een ontheffing van de Wet natuurbescherming (Wnb) nodig. De effecten van het voornemen op beschermde natuurwaarden is door Witteveen+Bos onderzocht in de Bureaustudie natuur [referentie 101196/17-010.659]. In dit onderzoek is geconcludeerd dat negatieve

effecten van het voornemen op vleermuizen en huismussen niet kunnen worden uitgesloten. In de te amoveren bebouwing kunnen zowel jaarrond beschermde nesten van huismus als verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Het vernietigen van de nestplaatsen en/of de verblijfplaatsen betreft een overtreding van de Wnb. Om te bepalen of deze beschermde elementen uit het leefgebied van beide soort(groep)en daadwerkelijk aanwezig zijn, is een nader soortgericht onderzoek uitgevoerd. Onderliggend rapport beschrijft de resultaten van deze inventarisatie en de noodzakelijke vervolgstappen.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het voorgenomen plan, inclusief de huidige situatie. In hoofdstuk 3 wordt het toetsingskader uiteengezet. Hoofdstuk 4 beschrijft de bureaustudie. In hoofdstuk 5 wordt de methode van de inventarisatie beschreven waarna in hoofdstuk 6 de resultaten van deze inventarisatie en de effectbeoordeling beschreven worden. Hoofdstuk 7 beschrijft de mitigerende en compenserende maatregelen.

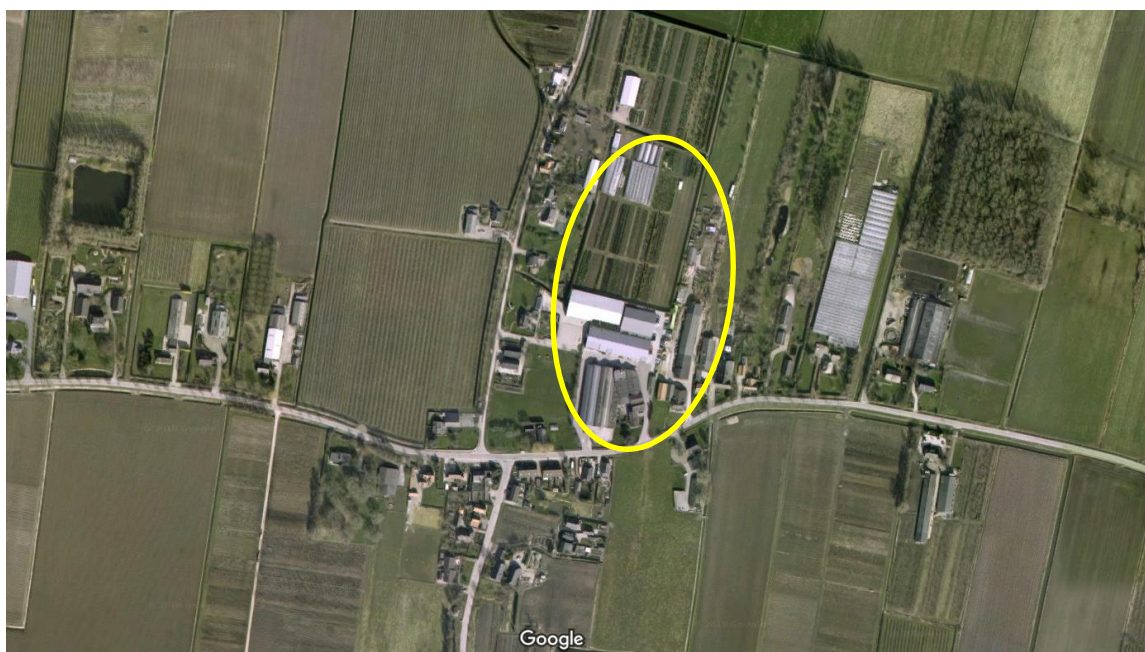
2

PLANBESCHRIJVING

2.1 Huidige situatie

De voorgenomen uitbreiding vindt plaats op de reeds bestaande inrichting en aangekochte grond van Vredo in Dodewaard. Het bedrijf is gelegen in het buurtschap Wely, wat omringt wordt door agrarische gronden. De omgeving van het bedrijf wordt gekarakteriseerd als een gemengd gebied: er is vooral sprake van lintbebouwing in het buitengebied met overwegend agrarische en andere bedrijvigheid. In de directe omgeving van het bedrijf bevinden zich woningen, alsook een aantal andere bedrijven. In afbeelding 2.1 is de lokale ligging van Vredo weergegeven.

Afbeelding 2.1 Ligging van het plangebied

De huidige bebouwing van Vredo beslaat een oppervlakte van circa 7.180 m². Het terrein is aan de straatzijde intensief bebouwd. Aan de Welysestraat bevindt zich het kantoor, de constructie- en de assemblagehal. Achter de constructie- en assemblagehallen is een locatie voor logistiek en een locatie voor service gesitueerd. Verder is er een ruimte aanwezig op het terrein voor algemene opslag en vindt opslag op het buitenterrein plaats.

Door de huidige opzet en gebrek aan voldoende opslagruimte is er sprake van tussenopslag van materiaal op locaties elders. Dit materiaal wordt wanneer nodig geleverd middels vrachtwagens, wat een negatief effect heeft op de bedrijfsefficiëntie. Ook vindt het proefdraaien van de motoren van de landbouwmachines

plaats op het buitenterrein achter de constructiehallen. De testritten van de voltooide landbouwmachines worden in de huidige situatie op de openbare weg uitgevoerd.

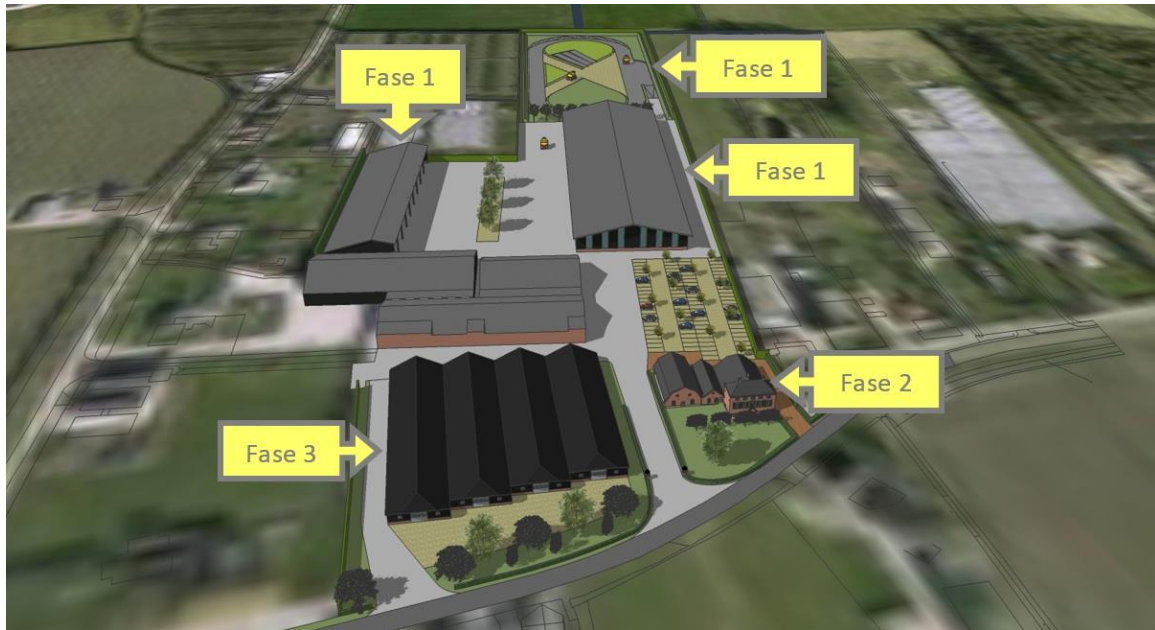
Afbeelding 2.2 Bestaande situatie

2.2 Gewenste situatie

Vredo is voornemens om het bestaande terrein met circa 6.380 m² uit te breiden. In meerdere fasen worden er gebouwen bijgebouwd dan wel bestaande gebouwen verbouwd en gerenoveerd. De eerste fase bestaat uit het realiseren van een nieuwe kaploods voor de opslag van voltooide machines op het westelijk gedeelte van het achterterrein. En voorziet in de aanleg van een testbaan op het achterterrein waarover de machines testritten gaan maken, in plaats van deze ritten op de openbare weg uit te voeren. Ook vindt in deze eerste fase de realisatie van de nieuwe assemblage- en servicehal op het oostelijke gedeelte van het achterterrein plaats. Een belangrijk onderdeel van de eerste fase is de realisatie van de groenvoorzieningen uit het inrichtings- en beplantingsplan.

Afbeelding 2.3 Gewenste situatie en de fasering

De tweede fase voorziet in de verbouwing en renovatie van de monumentale T-boerderij en aangrenzende schuren tot een kantoor en een showroom. Gedurende de laatste fase wordt de bestaande constructiehal gerenoveerd en wordt er een stuk nieuwbouw aan de bestaande hal toegevoegd.

Door de uitbreiding en geoptimaliseerde bouwlocatie kan het bedrijf efficiënter gaan werken: de tussenopslag wordt overbodig doordat de locatie voldoende in opslagruimte voorziet. Het proefdraaien van de motoren wordt in pandig in de nieuwe hal gebracht. Daarnaast wordt met de testbaan de testritten van de openbare weg gehaald.

De wijziging van het bestemmingsplan is nodig voor de realisatie van de kaploods, testbaan en de assemblage- en servicehal op het achterterrein (fase één). De bestemming wijzigt aldaar van agrarisch naar bedrijf met de maatbestemming machinefabriek. Ook voor fase twee (verbouwing en renovatie monument) is bestemmingsplanwijziging aan de orde. De bestemming wijzigt aldaar van wonen naar bedrijf met de maatbestemming machinefabriek. De derde fase van het initiatief behoeft geen wijziging van de vigerende bestemming.

[illegible]

TOETSINGSKADER

Onder de Wet natuurbescherming bestaat de soortenbescherming uit drie beschermingsregimes: een beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (artikel 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5) en 'andere soorten' (artikel 3.10). Voor ieder van deze regimes gelden afzonderlijke verbodsbepalingen. In de navolgende paragrafen worden de verbodsbepalingen waaraan getoetst wordt, toegelicht.

Vogelrichtlijnsoorten

Het beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten heeft betrekking op de soorten, zoals aangeduid in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Dit betreft alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied. Voor vogelsoorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden opzettelijk vogels te doden of te vangen;
- het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten weg te nemen;
- het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
- het is verboden vogels opzettelijk te storen.

Het laatste verbod is echter niet aan de orde indien kan worden onderbouwd dat de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Het bepalen of sprake is van een wezenlijke invloed is per soort en per situatie maatwerk. Ook kunnen provincies regels opnemen in de Verordening of een actief soortenbeleid uitvoeren waardoor het mogelijk wordt om voor bepaalde soorten ontheffing van de verbodsbepalingen te verlenen.

De meeste vogelsoorten maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de hiervoor beschreven verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen deze nesten worden verwijderd of verplaatst, tenzij in specifieke situaties er een ecologisch zwaarwegend belang is om nesten die normaliter niet jaarrond beschermd zijn toch jaarrond te beschermen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer door een ingreep een groot deel van de nestgelegenheid van een bepaalde populatie dreigt te verdwijnen. Voor het verstoren van vogels (in het broedseizoen) is het verkrijgen van een ontheffing in principe niet mogelijk omdat bijna altijd een alternatief voorhanden is, namelijk werken wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is.

De verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming zijn altijd relevant voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Met inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming is er geen veranderingen in deze bescherming ten opzichte van de voormalige Flora- en faunawet, of ten opzichte van de lijst van welke soorten tot deze categorie vallen.

Dit zijn:

- 1 nesten die buiten het broedseizoen worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld: steenuil);
- 2 nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (bijvoorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
- 3 nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (bijvoorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk);

- 4 vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd en ransuil).

Voor overtreding van de verbodsbepalingen voor Vogelrichtlijnsoorten is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing-aanvraag voor deze groep soorten wordt getoetst aan drie criteria:

- 1 er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang. De belangrijkste in de wet genoemde belangen zijn de volgende:
 - bescherming van flora en fauna (artikel 3.3 lid 4 onder b sub 4 Wnb);
 - veiligheid van het luchtverkeer (artikel 3.3 lid 4 onder b sub 2 Wnb);
 - volksgezondheid of openbare veiligheid (artikel 3.3 lid 4 onder b sub 1 Wnb);
- 2 er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief);
- 3 doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Habitatrichtlijnsoorten

Het beschermingsregime voor Habitatrichtlijnsoorten heeft betrekking op in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn. De verbodsbepaling voor planten heeft betrekking op soorten (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) uit bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern. Voor deze soorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- het is verboden eieren opzettelijk te vernielen of te rapen;
- het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- het is verboden planten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Als deze verbodsbepalingen voor deze soorten worden overtreden, moet een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd. Een ontheffing-aanvraag voor deze groep soorten wordt getoetst aan drie criteria:

- 1 er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang. De in de wet genoemde belangen zijn onder andere:
 - bescherming van flora en fauna (artikel 3.8 lid 5 onder b sub 1 Wnb);
 - volksgezondheid of openbare veiligheid (artikel 3.8 lid 5 onder b sub 3 Wnb);
 - dwingende redenen van groot openbaar belang, van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (artikel 3.8 lid 5 onder b sub 3 Wnb);
- 2 er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief);
- 3 doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

'Andere soorten'

Het beschermingsregime voor de 'andere soorten' heeft betrekking op de soorten uit bijlage A en B bij de Wet natuurbescherming. Hierin zijn lijsten met overige plant- en diersoorten opgenomen die buiten de Vogel- en Habitatrichtlijn om, nationaal beschermd worden. Voor deze soorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
- het is verboden vaatplanten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Zowel het Ministerie van EZ als de afzonderlijke provincies zijn bevoegd om binnen deze lijsten soorten aan te wijzen waarvoor een vrijstelling geldt of waarvoor aangepaste voorwaarden gelden in het geval van een ontheffingsaanvraag.

Een ontheffing kan worden verleend indien wordt voldaan aan de volgende ontheffingscriteria:

- 1 er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
- 2 er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief);

- 3 doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor ontheffingen ten aanzien van deze andere soorten gelden meer ontheffingsbelangen dan bij de HR en VR soorten het geval is. Hier behoort ook het belang van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling toe (artikel 3.10 lid 2 onderdeel a Wnb).

Als er sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

Zorgplicht

In artikel 1.11 lid 1 en lid 2 van de Wet natuurbescherming is de zorgplicht beschreven: 'Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor in het wild levende dieren en hun directe leefomgeving. Een ieder laat handelingen na, waarvan redelijkerwijs te vermoeden is, dat ze nadelig zijn voor in het wild levende dieren. Als dat nalaten in redelijkheid niet gevegd kan worden, dienen de gevolgen van dat handelen voor die dieren zoveel mogelijk voorkomen, beperkt of ongedaan gemaakt te worden'.

SAMENVATTING BUREAUSTUDIE BESCHERMDE SOORTEN

Om de aanwezigheid van beschermde flora en fauna in of rondom het plangebied vast te kunnen stellen is allereerst een bureaustudie uitgevoerd. Deze bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) [lit.4]. Aanvullend hierop zijn, als daar aanleiding voor was, verspreidingsatlassen, internetbronnen en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens geraadpleegd. Op basis van kennis van de biotoopeisen van beschermde soorten en de resultaten van de bureaustudie is bepaald of beschermde soorten leefgebied kunnen vinden in en nabij het plangebied en of vervolgonderzoek noodzakelijk is.

Deze bureaustudie is bijgevoegd als bijlage I van dit inventarisatierapport. Uit de bureaustudie volgt dat het bedrijfsterrein van Vredo potentieel geschikte verblijfplaatsen voor huismus (jaarrond beschermd) en gebouwbewonenden vleermuizen (gewone dwergvleermuis en laatvlieger) bevat. De aanwezigheid van een open terrein tegenover het plangebied, de vele sloten in de omgeving en bomenrij langs de Welysestraat maken het (groenere deel van het) plangebied en zijn omgeving daarnaast aantrekkelijk als foerageergebied voor vleermuizen.

Op basis van de locatie van het plangebied (agrarisch/ industriegebied) en de aanwezige biotopen, is in de quickscan uitgesloten dat andere beschermde soorten in het plangebied aanwezig zijn. Hierdoor zijn negatieve effecten van de geplande werkzaamheden op deze overige soortgroepen uit te sluiten. Het vervolgonderzoek richt zich daarom enkel op huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

5

METHODE

Onderzoek huismus

Inventarisatie naar jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw en huismus gebeurt conform het Kennisdocument huismus [BIJ12, 2017]. In het Kennisdocument wordt voorgeschreven dat de aanwezigheid van een nest van de soorten kan worden aangetoond wanneer in het projectgebied een nestindicatieve waarneming of een waarneming in potentieel broedbiotoop wordt gedaan.

Aangenomen kan worden dat er geen broedende huismussen aanwezig zijn als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond. De inventarisatie moet bij voorkeur onder de volgende omstandigheden plaatsvinden:

- goede omstandigheden (bijvoorbeeld geen regen, harde wind en/of kou);
- op geluidsluwe momenten (bijvoorbeeld de zondagmorgen in stedelijk gebied);
- op geschikte momenten op de dag (tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst en 1 à 2 uur voor zonsondergang is de meeste activiteit waar te nemen, met een piek in de ochtend);
- met een tussenperiode van minimaal 10 d.

Conform het kennisdocument hebben er 2 bezoekerondes voor huismus plaatsgevonden in de periode 1 april tot en met 15 mei. Beide bezoeken hebben minimaal plaatsgevonden in de 1 à 2 uur voor zonsondergang en vonden plaats op zonnige dagen, zonder neerslag (zie tabel 5.1).

Tabel 5.1 Bezoekrondes huismusinventarisatie

Nr.	Datum	Tijd	Zon op/ onder	Temp. (°C)	Wind	Bewolking	Neerslag	Aantal personen
1	20/04	18.00-20.00 uur	20.43 uur	23-18	2/3 Bft, NW	helder	droog	1
2	14/05	19.30-21.00 uur	21.22 uur	23-21	3 Bft, N	helder	droog	2

Onderzoek vleermuizen

Het inventariseren van vleermuizen is te verdelen in het inventariseren van zomer- en kraamverblijven, paarverblijven en zwermplaatsen, winterverblijfplaatsen, en vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen. Deze inventarisaties zijn uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017¹. Hieronder staat een overzicht van de momenten waarop deze bezoeken uitgevoerd dienen te worden conform het Vleermuisprotocol 2017.

- zomer- en kraamverblijven:
in de periode 15 mei juni 2018–15 juli 2018 is het onderzoeksgebied onderzocht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijven van vleermuizen. Deze inventarisatie bestond uit drie ronden, waarvan er

¹ Het Vleermuisprotocol 2017 heeft tot doel het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen voor de Wet natuurbescherming. Het is een hulpmiddel voor deskundige vleermuisonderzoekers en de beoordelaars van vleermuisonderzoek om te bepalen wat een juridisch redelijke onderzoeksinspanning is voor een specifieke locatie.

één in de vroege ochtend vanaf circa twee uur voor zonsopkomst werd uitgevoerd. Twee ronden vonden 's avonds plaats vanaf zonsondergang;

- paarverblijven en zwermplaatsen:
in de periode 15 augustus 2018 - 15 september 2018 zijn twee inventarisaties uitgevoerd, teneinde paarverblijven en zwermplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten. De inventarisaties worden afgestemd op de te verwachten soorten;
- winterverblijven:
ten behoeve van het onderzoek naar winterverblijven van vleermuizen wordt tijdens bovengenoemde veldbezoeken aandacht besteed aan het middernachtzwermen van vleermuizen bij potentiële winterverblijven;
- vliegroutes en foerageergebied:
het inventariseren van vliegroutes en foerageergebied wordt simultaan met de overige vleermuisinventarisaties uitgevoerd.

Tabel 5.2 geeft een overzicht van de momenten waarop onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd en de bijbehorende weersomstandigheden.

Tabel 5.2 Overzicht veldbezoeken (en bijhorende weersomstandigheden) in het kader van het vleermuisonderzoek

Nr.	Datum	Tijd	Zon op/ onder	Temp. (°C)	Wind	Bewolking	Neerslag	Aantal personen
1	14/05	21.15-23.22 uur	21.22 uur	20-18	4 Bft, ZW	helder	droog	2
2	6/06	03.20-05.21 uur	05.21 uur	12	2 Bft, N-NO	helder	droog	2
3	13/07	19.50-21.50 uur	21.52 uur	19-17	2-3 Bft, N	helder	droog	2
4	21/08	18.50-20.50 uur	20.49 uur	18	2 Bft, O	helder	droog	1
5	11/09	18.00-20.00 uur	20.02 uur	18	3 Bft W	bewolkt	droog	1

De inventarisaties met betrekking tot vleermuizen zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector Petersson D240X en voor opnames van ultrasone geluiden is gebruik gemaakt van een Elekon Batlogger M.

6

RESULTATEN INVENTARISATIE EN EFFECTBEOORDELING

Tijdens de inventarisatierondes zijn huismussen waargenomen en diverse vleermuissoorten. Tijdens de inventarisatierondes voor vleermuizen zijn de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger waargenomen. Van ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis betreft het een enkele sporadische waarneming van een langsvliegend individu. Er is geen binding met elementen in het plangebied vastgesteld voor deze soorten. Van laatvlieger en gewone dwergvleermuis zijn wel functies in het plangebied aangetroffen. Onderstaande paragrafen geven de resultaten van de inventarisatie voor huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger weer. Tevens wordt aangegeven wat de consequenties zijn van het voornemen voor deze soorten in het licht van de Wet Natuurbescherming.

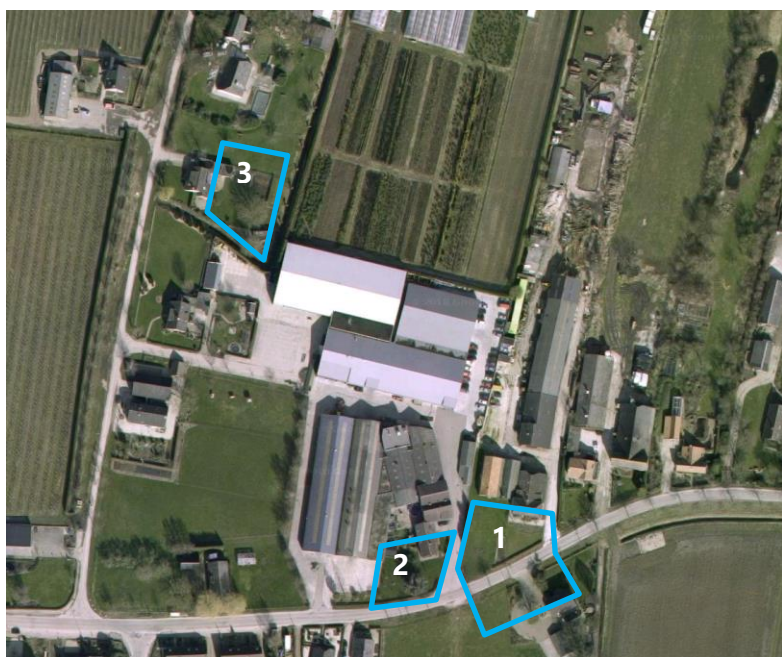
6.1 Huismus

6.1.1 Resultaten inventarisatie

Eerste bezoekeronde

De eerste inventarisatieronde voor huismus heeft plaatsgevonden op 17 april 2018. Het bezoek is uitgevoerd van 18.00 tot 20.00 uur in de avond (circa 3 tot 1 uur voor zonsondergang). Tijdens het onderzoek werd op een aantal plekken in en om het plangebied veel activiteit van huismussen waargenomen. In afbeelding 6.1 zijn de gebieden aangeduid waar tijdens de eerste bezoekeronde veel activiteit van huismus is waargenomen. Daarbij zijn in deelgebied 1 en 2 maximaal 7 huismussen gelijktijdig waargenomen. In deelgebied 3 zijn maximaal 8 huismussen gelijktijdig waargenomen. Er is echter tijdens dit bezoek geen nest-indicerend gedrag vastgesteld.

Afbeelding 6.1 Gebieden waar activiteit van huismussen is waargenomen (blauw omlijnd)

Veruit de meeste activiteit is waargenomen in deelgebied 1 (zie afbeelding 6.2). Drie paartjes mussen verbleven een groot deel van de tijd in en om de heg voor de oude boerderij, waarbij ook baltsgedrag werd vertoond. Daarnaast werd gefoerageerd rondom de oude boerderij en het konijnenhok en voor het huis zijn open zandige plekken aanwezig die gebruikt werden als stofbad. Dit gebied kan beschouwd worden als essentieel leefgebied, omdat het alle benodigde elementen bevat voor het goed functioneren van de verblijfplaats.

In deelgebied 2 werd minder activiteit van huismus waargenomen. Aan het begin van de avond werd wel herhaaldelijk een mannetje huismus roepend op het dak van de woning waargenomen (zie afbeelding 6.3). Ook werd incidenteel een huismus in de boom voor het huis en de heg om te tuin waargenomen. In deelgebied 3 zijn in de tuin bij het huis en in de heg rondom de boomkwekerij 8 huismussen gelijktijdig waargenomen. Deze huismussen hebben waarschijnlijk hun verblijfplaats in de woning of woningen aan deze zijde van het plangebied. Er is hier niet verder gezocht naar de exacte verblijfplaatsen, omdat deze woningen en tuinen buiten het plangebied vallen.

Op de rest van het terrein zijn gedurende de hele avond geen verdere waarnemingen van huismus gedaan. Wel werden veel algemene broedvogelsoorten waargenomen, waaronder boerenzwaluw (nesten aanwezig in verschillende schuren), kauw, zwarte kraai, houtduif, spreeuw, witte kwikstaart, vink, tjiftjaf en koolmees.

Afbeelding 6.2 Foto's van deelgebied 1. In de gehele tuin wordt veel gefoerageerd. Voor het huis een open plek met grind/zand geschikt voor stofbaden (rechtsboven). In de heg is veel foerageer- en baltsgedrag waargenomen (onder)

Afbeelding 6.3 Foto vanaf deelgebied 2, met zicht op deelgebied 2 (links). Mannetje huismus roepend op de woning (rechts)

Tweede bezoekronde

Tijdens de tweede bezoekronde op 14 mei zijn wel nestplaatsen van huismus vastgesteld. Beide nestplaatsen bevinden zich in de bebouwing vooraan op het terrein, in het woonhuis en de aansluitende schuur. De locaties van de nestplaatsen zijn op afbeelding 6.4 weergegeven. Op beide plekken zijn aan- en afvliegende huismussen waargenomen met voer en/of nestmateriaal.

Foerageeractiviteit en baltsgedrag waren tijdens de tweede bezoekronde minder aanwezig, maar concentreerde zich wel op dezelfde plekken als tijdens het eerste bezoek.

Afbeelding 6.4 Locaties nestplaatsen huismus (gele ster) en invliegplekken (gele cirkel)

6.1.2 Effectbeoordeling

In de laatste fase van het voornemen wordt de bestaande constructiehal gerenoveerd en wordt er een stuk nieuwbouw aan de bestaande hal toegevoegd. In deze fase moet de aanwezige woning aan de voorzijde van het terrein plaatsmaken voor de nieuwbouw. Hierdoor worden de twee aanwezige nestplaatsen van huismus vernield. Dit is een overtreding van artikel 3.1 van de Wnb: 'het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen'. De nesten van huismus zijn jaarrond beschermd, wat betekent dat het vernielen van de nestplaatsen te allen tijde een overtreding is.

Mitigatie van de overtreding is niet mogelijk. Als de gebouwen immers niet gesloopt worden, kan de 3^e fase van het voornemen niet plaatsvinden. Een ontheffingaanvraag is dan noodzakelijk.

6.1.3 Ontheffing Wet natuurbescherming

Voor het vernielen van de twee nestplaatsen is een ontheffing nodig in het kader van de Wnb. Volgens artikel 3.3 lid 4 van de Wnb wordt een ontheffing uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Het voornemen dient echter geen van de in artikel 3.3 genoemde belangen voor een ontheffingaanvraag. In dat geval is het verkrijgen van een ontheffing voor de effecten op huismus niet mogelijk en kunnen de nestplaatsen niet verwijderd worden. Sloop van de gebouwen waarin de nestplaatsen aanwezig zijn is dan alleen mogelijk wanneer de nestplaatsen niet meer in gebruik zijn door huismussen. Dit is mogelijk te bereiken door in de directe omgeving van de huidige nestplaatsen ruimschoots geschikte alternatieven aan te bieden. Hierbij valt te denken aan het aanbieden van extra nestkasten bijvoorbeeld, maar ook de renovatie van de naastgelegen oude panden in de eerdere fase kan mogelijkheden bieden. Bij de renovatie kunnen vogelvides of speciale dakpannen in het dak geplaatst, waardoor deze gebouwen mogelijk aantrekkelijker worden als nestplaats. Als de huismussen uit de bestaande bebouwing vertrekken voor deze gesloopt wordt, is geen sprake meer van een overtreding van de Wnb en is ook een ontheffing niet noodzakelijk. Mogelijke maatregelen in dit kader zijn nader beschreven in hoofdstuk 7.

6.2 Gewone dwergvleermuis

6.2.1 Resultaten inventarisatie

Verblijfplaatsen

Tijdens de kraamperiode zijn geen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis op het terrein van Vredo vastgesteld. Wel werd tijdens de bezoeken in de kraamperiode al vroeg op de avondactiviteit van één gewone dwergvleermuis vastgesteld die foerageerde op de binnenplaats tussen de woning en het kantoorpand. Er is echter niet vastgesteld of dit individu een verblijfplaats heeft in de woning of de kantoorpanden. Er zijn geen uitvliegende vleermuizen waargenomen. Tijdens de eerste bezoeken was er

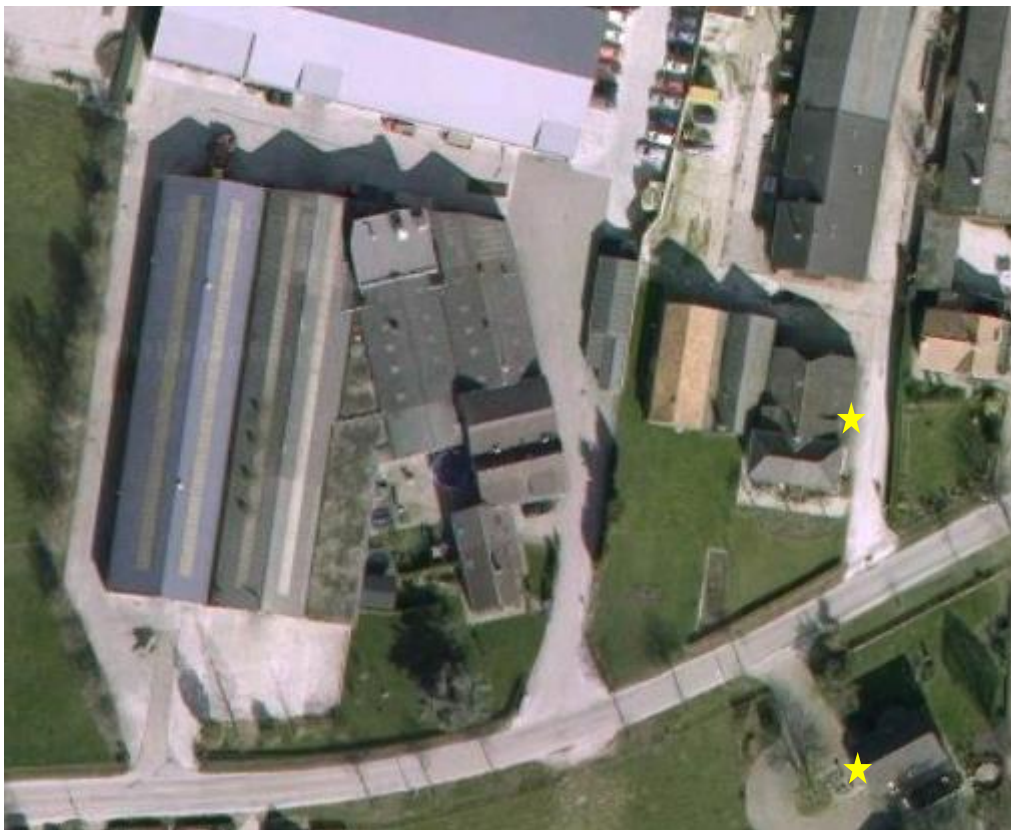
tevens veel activiteit van vleermuizen rond het pand aan Welysestraat 29. Het is mogelijk dat zich hier vroeg in het seizoen een kolonie bevindt. De overige bezoeken is deze activiteit hier echter niet vastgesteld.

Tijdens de twee bezoeken in de paarperiode is gedurende de hele avond baltsgedrag waargenomen van twee mannetjes gewone dwergvleermuis. Tijdens de balts vliegen de mannetjes vaak roepend rond, veelal gebruiken ze hierbij vaste trajecten. Het is daardoor lastig de locatie van de paarverblijven te traceren. Gedurende de tweede ronde werden wel langdurig sociale geluiden waargenomen bij de woning aan de Welysestraat 30A (aan de overzijde van de Vredo) en aan de zijkant van de monumentale woning (Welysestraat 27). Hoewel er geen in- en uitvliegende vleermuizen zijn waargenomen, is het gezien de continue baltsactiviteit aannemelijk dat zich hier een paarverblijfplaats bevindt (zie afbeelding 6.5). De tuin voor de woningen maakt onderdeel uit van het baltsterritorium van de gewone dwergvleermuis.

Foerageergebied en vliegroute

Activiteit van vleermuizen concentreerde zich gedurende alle bezoeken aan de voorzijde van het terrein, in de tuin van de woningen, langs de bomenrij langs de weg en aan de overzijde van de weg langs de bomenrij. Geen van de groenstructuren in het plangebied vormt echter essentieel foerageergebied. De vleermuizen concentreren zich niet overduidelijk op één plek en er is geen directe binding tussen een verblijfplaats en het foerageergebied van individuen binnen het plangebied vastgesteld (behalve als baltsterritorium, zie hierboven). Bovendien zijn er zeer veel alternatieven in de directe omgeving aanwezig in de vorm van tuinen, bomenrijen en open grasland.

Afbeelding 6.5 Locaties paarverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis, waarvan één binnen het plangebied (Welysestraat 27)

6.2.2 Effectbeoordeling

De tweede fase van het voornemen voorziet in de verbouwing en renovatie van de monumentale T-boerderij en aangrenzende schuren tot een kantoor en een showroom. Bij deze verbouwing gaat één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis mogelijk verloren. Dit is een overtreding van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb: 'het is

verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen'. Wanneer verblijfplaatsen worden vernield waar dieren zich nog in bevinden, kunnen dieren tevens gedood of verwond worden, wat een overtreding van artikel 3.5 lid 1 van de Wnb betekent: 'het is verboden in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen'.

Mitigatie van de overtreding van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is niet mogelijk. Als de gebouwen immers niet gerenoveerd worden, kan de 2^e fase van het voornemen niet plaatsvinden. Een ontheffingaanvraag is dan noodzakelijk. Een overtreding van artikel 3.5 lid 1 van de Wnb is door mitigerende maatregelen te voorkomen, waaronder werken buitende paarperiode. Mitigerende maatregelen zijn nader uitgewerkt in hoofdstuk 7. Een ontheffingaanvraag is dan niet noodzakelijk.

6.2.3 Ontheffing Wet natuurbescherming

Voor het vernielen van een paarverblijf is een ontheffing nodig in het kader van de Wnb. Volgens artikel 3.8 lid 5 van de Wnb wordt een ontheffing uitsluitend verleend indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - Voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of;
 - Om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soorten te plukken of onder zich te hebben;
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Mogelijke mitigerende en compenserende maatregelen zijn beschreven in hoofdstuk 7. Wanneer deze maatregelen uitgevoerd worden, wordt er geen afbreuk gedaan aan de lokale gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor het overtreden van artikel 3.1 lid 4 wordt volledig voldaan aan de voorwaarden voor het aanvragen van een ontheffing. Het bedrijventerrein kan immers niet op een andere plaats uitgebreid worden en het voornemen wordt uitgevoerd in het kader van een dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard.

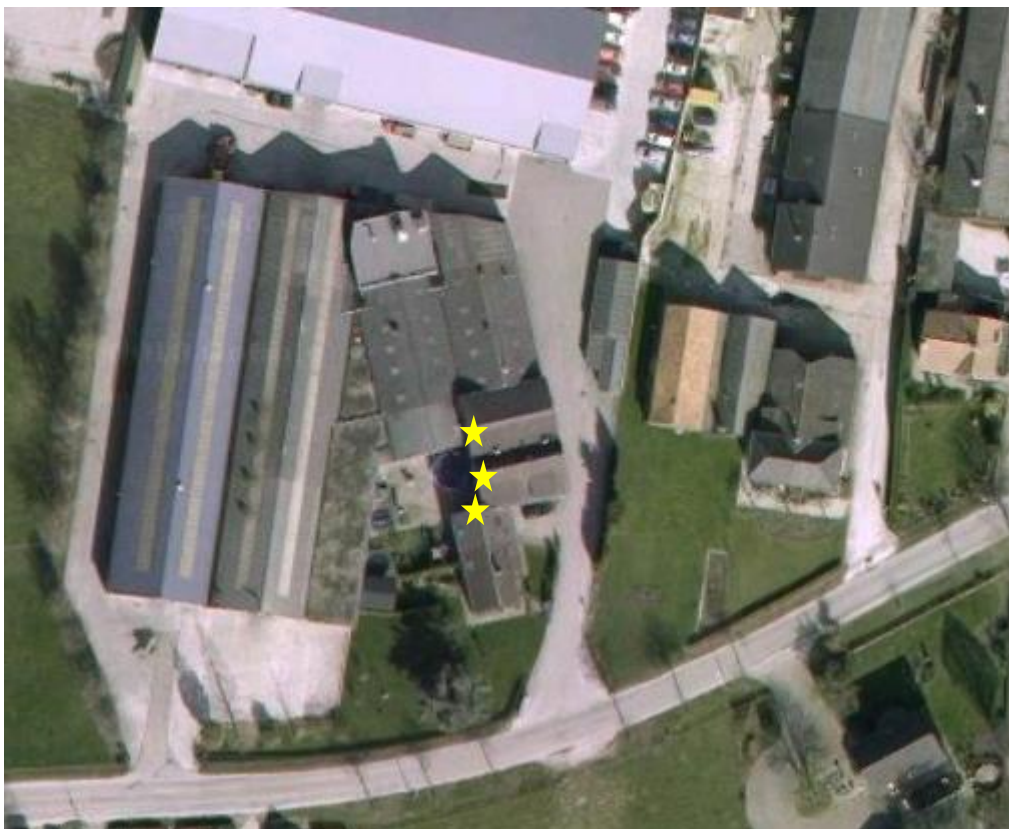
6.3 Laatvlieger

6.3.1 Resultaten inventarisatie

Verblijfplaatsen

Tijdens de laatste bezoekeronde in de kraamperiode is er een kolonie van circa 20 laatvliegers vastgesteld op het terrein van Vredo. Deze laatvliegers vlogen op drie verschillende plekken uit aan de westelijke zijde van het kantoor (afbeelding 6.2). Hoewel niet vast te stellen is of deze uitvlieglocaties binnen het pand met elkaar verbonden zijn, behoren de individuen in het pand tot één kolonie.

Afbeelding 6.2 Uitvlieglocaties kraamkolonie laatvlieger

Foerageergebied en vliegroute

De meeste individuen van de vastgestelde kolonie laatvliegers vlogen over de woning heen een foerageerden rond de bomen langs de Welysestraat en boven het grasland aan de overzijde. Er is geen directe binding vastgesteld tussen de verblijfplaats en specifieke landschapselementen in het foerageergebied. Daarnaast zijn er geen werkzaamheden bekend die de bomenrij langs de Welysestraat aantasten en worden er geen vliegroutes geblokkeerd.

6.3.2 Effectbeoordeling

In de laatste fase van het voornemen wordt de bestaande constructiehal gerenoveerd en wordt er een stuk nieuwbouw aan de bestaande hal toegevoegd. In deze fase moet de aanwezige woning aan de voorzijde van het terrein plaatsmaken voor de nieuwbouw. Hierdoor wordt een kraamverblijf van de laatvlieger vernield. Dit is een overtreding van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb: 'het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen'.

Mitigatie van de overtreding is niet mogelijk. Als de gebouwen immers niet gesloopt worden, kan de 3^e fase van het voornemen niet plaatsvinden. Een ontheffingaanvraag is dan noodzakelijk.

6.3.3 Ontheffing Wet natuurbescherming

Voor het vernielen van een kraamverblijf is een ontheffing nodig in het kader van de Wnb. Volgens artikel 3.8 lid 5 van de Wnb wordt een ontheffing uitsluitend verleend indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of;
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soorten te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

In hoofdstuk 7 worden compenserende maatregelen uitgewerkt die genomen kunnen worden om de lokale gunstige staat van instandhouding van deze soort niet in gevaar te brengen. Na uitvoering van deze maatregelen wordt er voldaan aan de voorwaarden voor het aanvragen van een ontheffing. Het bedrijventerrein kan immers niet op een andere plaats uitgebreid worden en het voornemen wordt uitgevoerd in het kader van dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard.

MITIGATIE EN COMPENSATIE

7.1 Algemene maatregelen

Maatregelen die getroffen kunnen worden om de negatieve effecten op individuele exemplaren zo klein mogelijk te houden, zijn in het algemeen:

- er dient gewerkt te worden buiten de kwetsbare periode van de voortplanting en overwintering. Per soort is de gemiddelde periode van voortplanting en overwintering aan te geven. Echter, deze periode kan zowel eerder als later beginnen of eindigen afhankelijk van de meteorologische omstandigheden voorafgaand aan de werkzaamheden. Een deskundige dient de exacte periode van voortplanting aan te geven;
- activiteiten en werkzaamheden dienen zoveel mogelijk gefaseerd in tijd en ruimte uitgevoerd te worden, zodat over een groot gebied voldoende habitat aanwezig blijft voor desbetreffende diersoort(en). Daarbij dienen er altijd voldoende ontsnappingsmogelijkheden opengehouden te worden, zodat de desbetreffende diersoort(en) de mogelijkheid hebben om op eigen gelegenheid zich te verplaatsen naar ander gebied buiten invloedsfeer van de werkzaamheden;
- de machines waar mee gewerkt wordt, dienen zodanig gekozen te zijn dat de hoeveelheid slachtoffers zo beperkt mogelijk is;
- er dient een ecologisch werkprotocol opgesteld te worden waarin alle ten behoeve van de desbetreffende diersoort te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn. Werkzaamheden dienen aantoonbaar conform dit protocol te worden uitgevoerd. In het ecologische werkprotocol moet tenminste zijn opgenomen:
 - in welke periode gewerkt moet worden;
 - welke activiteiten op welke locatie(s) en op welk moment plaatsvinden;
 - welke maatregelen worden genomen en wat daarmee wordt gerealiseerd;
 - wanneer begeleiding door een deskundige noodzakelijk is;
 - wie die deskundige is en wat de deskundige exact gaat doen;
- de werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige. Het ministerie van LNV verstaat onder een deskundige iemand die voldoet aan één of meer van de volgende punten:
 - hij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
 - hij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
 - hij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
 - hij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
 - hij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming.

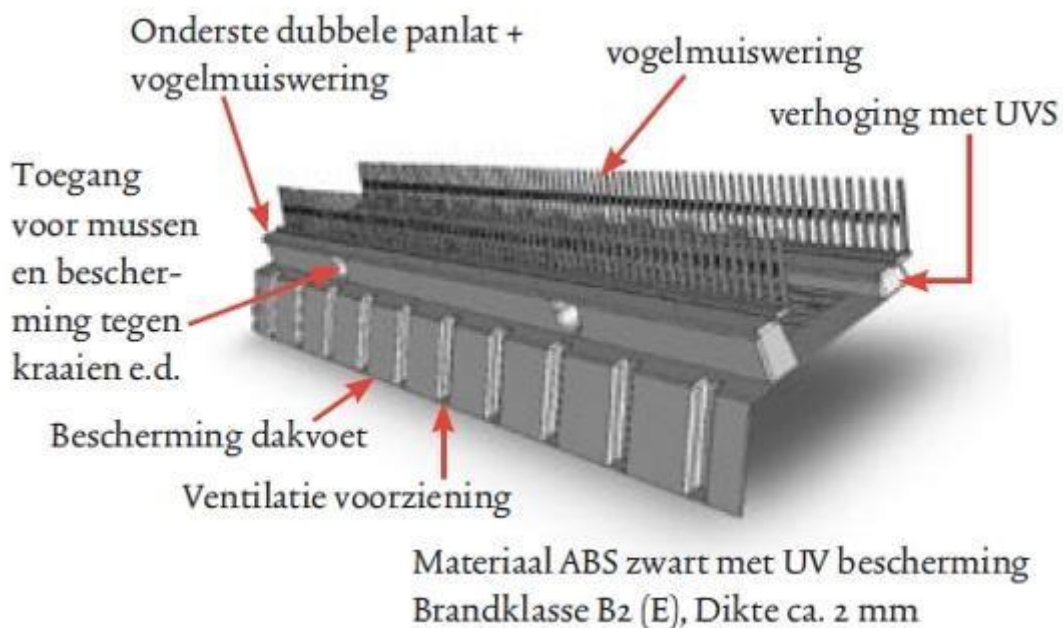
7.2 Huismus

Naast de algemeen geldende maatregelen die getroffen worden in het kader van de zorgplicht zijn er ook soort specifieke maatregelen voor de huismus om een overtreding van een verbodsbepaling van de Wnb te voorkomen. Een overtreding van artikel 3.1 van de Wnb kan voorkomen worden mits de nestplaatsen in de te slopen gebouwen niet meer bezet zijn ten tijde van de sloop. Dit kan mogelijk gerealiseerd worden door ruimschoots geschikte alternatieve nestplaatsen voor huismus aan te bieden in de direct omgeving. In de volgende paragrafen worden de mogelijke maatregelen hiervoor beschreven [lit. 1].

Vogelvides

Tijdens fase 2, de renovatie van de schuren en monumentale boerderij op het terrein, kunnen vogelvides ingebouwd worden onder de dakpannen. Hoe eerder de vogelvides (afbeeldingen 7.1 en 7.2) voor de sloop van de gebouwen waar de oorspronkelijke nesten zich bevinden geplaatst worden, hoe groter de kans is dat de huismussen deze nestplaatsen vinden en verplaatsen. De minimale, verplichte gewenningsperiode is drie maanden. Deze constructie kan over de gehele dakbreedte worden aangebracht en geven meerdere huismussen tegelijkertijd de mogelijkheid om zich te nestelen. Een vogelvide past onder vrijwel alle soorten dakpannen en pannendaken en vervangt de onderste, dubbele, panlat. De vogelvide is makkelijk te verwerken, en biedt extra ventilatie van de dakspouw en bescherming van het onderdak.

Afbeelding 7.1 Schematische tekening van een vogelvide

Afbeelding 7.2 Inbouw van een vogelvide

Combikasten

Een andere mogelijkheid is het plaatsen van een combikast (afbeeldingen 7.3 en 7.4). Gezien het feit dat huismussen een koloniebroeder is die bij voorkeur bij elkaar in de buurt zit is een combikast een zeer geschikte keuze. Een combikast gemaakt van dik hout zorgt ervoor dat het goed geïsoleerde nestplaatsen biedt.

Afbeelding 7.3 Voorbeeld combikast

Afbeelding 7.4 Binnenzijde combikast

Huismussenpan

Deze speciale dakpannen (afbeelding 7.5) zijn ontworpen om vogels een veilige broedplaats te bieden, zonder dat daarvoor omslachtige aanpassingen nodig zijn aan het pannendak. Het bijpassende nestkastje voorkomt daarnaast tevens bevuiling en beschadiging van het onderdak. Deze dakpannen kunnen zowel in beton als keramiek geleverd worden voor een aantal dakpanmodellen.

Afbeelding 7.5 Voorbeeld huismussenpan [lit. 10]

Eisen aan nieuwe nestplaatsen

Voor alle maatregelen geldt dat voor elke nestplaats die verdwijnt door de voorgenomen werkzaamheden, twee nieuwe nestplaatsen gerealiseerd moeten worden [lit. 1]. Aangezien er twee nesten verdwijnen moeten minstens twee combikasten, twee vogelvides, of vier huismussenpannen geplaatst worden. Door te variëren in oriëntatie en locatie van de alternatieve nestplaatsen hebben de huismussen meer keuze in microklimaat en is de mogelijkheid groot dat ze snel een geschikte plek vinden. Dit maakt de kans groter dat de huismussen kiezen voor één van de alternatieve nestplaatsen.

Daarnaast moeten de openingen van de nestkasten minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen. Hoewel het plaatsen van de nestplaatsen dicht bij elkaar mogelijk is, moet er dan voor gezorgd worden dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus in de andere nestingang.

Planning

Tijdens het renoveren van de schuren en monumentale boerderij in fase 2 kunnen deze maatregelen getroffen worden. De nieuwe nestplaatsen moeten tijdig aanwezig zijn, minstens drie maanden voor de werkzaamheden. Daarnaast is het belangrijk dat niet begonnen wordt met fase 3 voordat de huismussen uit zichzelf vertrokken zijn, hoelang dit ook duurt. Wanneer de mussen de oorspronkelijke nesten verlaten hebben, kan hier continu doorgewerkt worden, ook binnen de gevoelige periode van de huismus.

7.3 Gewone dwergvleermuis

Behoud oorspronkelijke verblijfplaats

Voor de gewone dwergvleermuis is het van belang dat het paarverblijf behouden blijft na de renovatie door geschikte stootvoegen en daklijsten die toegang geven aan het paarverblijf niet te blokkeren. Wanneer buiten het paarseizoen, van augustus tot november, gewerkt wordt hoeven tussentijds geen mitigerende maatregelen genomen te worden. Wanneer buiten het paarseizoen werken niet mogelijk is, moeten vleermuiskasten opgehangen worden nabij het oorspronkelijke paarverblijf ten tijde van de renovatie.

Eisen aan tijdelijk paarverblijf

Indien wel tijdens het paarseizoen gewerkt wordt en gebruik wordt gemaakt van vleermuiskasten, dient hierbij rekening gehouden te worden met bepaalde eisen. De vleermuiskasten die opgehangen worden als tijdelijke compensatie dienen wat betreft locatie afgestemd te worden op migratie- en vliegrouten en foerageergebieden in de buurt. De locatie moet van gelijke of betere kwaliteit zijn als het oorspronkelijke verblijf wat betreft hoogte en aanvliegroute. Daarnaast dient het nieuwe verblijf lichtvrij en vrij van verstoring te zijn en buiten bereik van predatoren [lit. 2].

Om te zorgen dat de lokale gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt moeten de vleermuiskasten van vergelijkbare kwaliteit als de oorspronkelijke paarverblijven zijn. Daarnaast moeten voor elk verblijf wat verdwijnt, vier nieuwe verblijfplaatsen gerealiseerd worden omdat niet elk nieuw aangeboden verblijfplaats gegarandeerd gebruikt zal worden. Gezien het in deze situatie gaat om het vernielen van één paarverblijf, dienen er vier vleermuiskasten opgehangen te worden ten tijde van de renovatie.

Het paarseizoen van de gewone dwergvleermuis duurt van augustus tot november. Een gewenningsperiode van minimaal 6 maanden is nodig voorafgaand aan het paarseizoen. Na de renovatie van de schuren en de monumentale boerderij, en het opnieuw toegankelijk worden van het oorspronkelijk paarverblijf dient er nogmaals een gewenningsperiode te zijn van minimaal 6 maanden voor de vleermuiskasten verwijderd mogen worden.

Ongeschikt maken verblijfplaats

Wanneer de werkzaamheden buiten de paarperiode van de gewone dwergvleermuis plaatsvinden, dient er voordat de werkzaamheden beginnen door een vleermuisdeskundige vastgesteld te worden dat er geen vleermuizen in de verblijfplaats aanwezig zijn. Wanneer dit het geval is, kunnen de werkzaamheden van start gaan.

Wanneer de werkzaamheden plaatsvinden tijdens de paarperiode van de gewone dwergvleermuis, dient de oorspronkelijke verblijfplaats ongeschikt gemaakt te worden om te voorkomen dat de verblijfplaatsen bewoond zijn ten tijde van de sloop. Dit moet gebeuren na het ophangen van de tijdelijke vleermuiskasten en de daaropvolgende gewenningsperiode van 6 maanden.

De basis van het ongeschikt maken is het verstoren van het microklimaat, dit kan door het creëren van tocht. Te allen tijde moet er een vleermuisdeskundige aanwezig zijn die beoordeelt of het gebouw vleermuisvrij is en monitort om eventuele nieuwe verblijfplaatsen vast te stellen. Het ongeschikt maken van de oorspronkelijke verblijfplaats kan op verschillende manieren:

- het verwijderen van een van de hoeken van het gebouw, over een gehele verdieping, waardoor tocht en licht zich kan verspreiden door de gehele spouw;
- bij een verblijfplaats in het dak kunnen er dakpannen of daklijsten verwijderd worden. Hierdoor verandert het microklimaat in de verblijfplaats en de temperatuurdaling in het verblijf zorgt ervoor dat de dieren het verblijf na enkele dagen verlaten;
- er kunnen zogenaamde 'exclusion flaps' of 'exclusion tubes' gebruikt worden om het invliegen van de vleermuizen te voorkomen. Het is hierbij wel noodzakelijk dat er gemonitord wordt om vast te stellen of deze maatregel werkt.

Wanneer door een vleermuisdeskundige vastgesteld is dat alle vleermuizen het verblijfplaats verlaten hebben kunnen de sloopwerkzaamheden het best zo snel mogelijk beginnen. Tijdens de

sloopwerkzaamheden wordt er continu gemonitord. Mochten er tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen moeten de werkzaamheden onmiddellijk worden stilgelegd. De vleermuizen mogen niet worden gevangen of verplaatst, maar er moet gewacht worden totdat de dieren uit zichzelf vertrokken zijn. Deze maatregelen dienen ook gevolgd te worden wanneer de tijdelijke vleermuiskasten, na de realisatie van de oorspronkelijke verblijfplaats, verwijderd worden.

Herstel oorspronkelijke verblijfplaats

Na de werkzaamheden, of deze binnen of buiten de paarperiode hebben plaatsgevonden, dient de oorspronkelijke verblijfplaats permanent hersteld te zijn. Dit houdt in dat de stootvoegen en daklijsten die toegang geven tot de verblijfplaats niet geblokkeerd mogen zijn. Daarnaast mag de plaats waar de verblijfplaats zich voor de renovatie bevond niet geïsoleerd worden of op enig andere manier binnen in de spouwmuren geblokkeerd worden.

Wanneer tijdens de paarperiode gewerkt is kunnen na het herstel van de oorspronkelijke verblijfplaats en een gewenningsperiode van 6 maanden, de vleermuiskasten verwijderd worden. Hier kunnen zogenaamde 'exclusion flaps' gebruikt worden om te voorkomen dat de vleermuizen de kast invliegen. Pas wanneer door een vleermuisdeskundige is vastgesteld dat de vleermuiskasten leeg zijn, mogen ze verwijderd worden.

7.4 Laativlieger

Het kraamverblijf van de laativlieger dat verloren gaat door de werkzaamheden op het terrein van Vredo in Dodewaard moet op een andere plek gerealiseerd worden om effecten van verstoring zoveel mogelijk te compenseren, en het netwerk van de laativlieger in stand te houden.

Laativliegers staan bekend als zeer kritische soorten ten aanzien van veranderingen. Kraamverblijfplaatsen zijn in het verleden waargenomen in gebouwen, spouwmuren, achter betimmering, daklijst, onder dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen [lit. 4, 5]. Hoewel kraamgroepen in principe erg plaats- en gebouw gebonden zijn verhuizen ze regelmatig binnen een netwerk van verschillende gebouwen die tot enkele honderden meters uit elkaar staan.

Hoewel laativliegers zelden gevonden zijn in vleermuiskasten zijn er een aantal verwante soorten die wellicht inzicht geven in de mogelijk geschikte kasten. De in Scandinavië voorkomende Noordse vleermuis (*Eptesicus nilssonii*) gebruikt grote geïsoleerde of verwarmde kasten als kraamverblijf [lit. 7]. De grote bruine vleermuis (*Eptesicus fuscus*) die in de Verenigde Staten en Canada voorkomt lijkt in zijn natuurlijke (kraam-) verblijfplaatskeuze op de laativlieger. Deze soort gebruikt regelmatig grote meervoudige kasten, zowel kasten aan gebouwen als op palen [lit. 8]. Hoewel het integreren van dit soort geïsoleerde of verwarmde kasten op de nieuw te bouwen uitbreiding van de bedrijfshallen een goede compensatiemaatregel is om het kraamverblijf van de laativlieger te compenseren, kan het zijn dat de laativliegers deze kast niet gebruiken.

Naast de sloop van de woning en de aansluitende kantoorpanden worden twee schuren en een monumentale boerderij op het terrein gerenoveerd. Deze renovatie vindt eerder plaats dan de sloop van de woning en aansluitende kantoorpanden. Het is mogelijk om in een van deze gebouwen een nieuw kraamverblijf te realiseren. Dit kan in de nok van een van de schuren of in de spouwmuur van de boerderij.

De boerderij heeft bij keuze van compensatie tussen verschillende locaties de voorkeur omdat deze stabiel is qua temperatuur. Wanneer er sprake is van isolatie kan het bovenste gedeelte van de spouwmuur geïsoleerd worden van de rest van de spouwmuren en zo toegankelijk blijven voor laativliegers. Dit is eerder gerealiseerd bij een mitigatie in een woning in Thesinge [lit. 6]. Dit heeft ook het ontstaan van koudebruggen voorkomen.

Eisen aan nieuw verblijfplaats

Wanneer het nieuwe kraamverblijf gerealiseerd wordt in de boerderij moet rekening gehouden worden met de toegankelijkheid. Het is van belang dat de stootvoegen die toegang geven tot de spouw open blijven en niet naderhand dichtgemaakt worden. Tevens is het van belang dat er in het nieuwe verblijf plek is voor

minstens 20 laatvliegers zodat het een vergelijkbaar type, omvang en kwaliteit is als het verblijf in het gebouw wat gesloopt wordt. Bovendien maakt de nabijheid tot het huidige verblijf dat de laatvliegers het nieuwe verblijf makkelijk kunnen vinden. De openingen naar de spouw dienen een hoogte te hebben van 2 cm. Kleiner dat dit maakt de verblijfplaats ontoegankelijk voor laatvliegers. Wanneer de opening groter is dan 2 cm wordt de verblijfplaats toegankelijk voor vogels.

Planning

Wanneer de werkzaamheden aan de woning beginnen, inclusief het ongeschikt maken van de bestaande verblijfplaats, moet verstoring tijdens de kwetsbare periode voorkomen worden. De verstoring kan voorkomen worden door buiten deze perioden te werken. Aangezien het hier een kraamverblijf betreft mogen er geen werkzaamheden plaatsvinden van half april tot en met augustus [lit. 9]. Pas nadat de vleermuizen het verblijf verlaten hebben mogen de werkzaamheden van start gaan.

Ongeschikt maken verblijfplaatsen

Wanneer de werkzaamheden gestart worden, moet de oorspronkelijke verblijfplaats ongeschikt gemaakt worden om te voorkomen dat de verblijfplaatsen bewoond zijn ten tijde van de sloop. De basis van het ongeschikt maken is het verstoren van het microklimaat, dit kan door het creëren van tocht. Te allen tijde moet er een vleermuisdeskundige aanwezig zijn die beoordeelt of het gebouw vleermuisvrij is en monitort om eventuele nieuwe verblijfplaatsen vast te stellen. Het ongeschikt maken van de oorspronkelijke verblijfplaats kan op verschillende manieren:

- het verwijderen van een van de hoeken van het gebouw, over een gehele verdieping, waardoor tocht en licht zich kan verspreiden door de gehele spouw;
- bij een verblijfplaats in het dak kunnen er dakpannen of daklijsten verwijderd worden. Hierdoor verandert het microklimaat in de verblijfplaats en de temperatuurdaling in het verblijf zorgt ervoor dat de dieren het verblijf na enkele dagen verlaten;
- er kunnen zogenaamde 'exclusion flaps' of 'exclusion tubes' gebruikt worden om het invliegen van de vleermuizen te voorkomen. Het is hierbij wel noodzakelijk dat er gemonitord wordt om vast te stellen of deze maatregel werkt.

Wanneer door een vleermuisdeskundige vastgesteld is dat alle vleermuizen het verblijfplaats verlaten hebben kunnen de sloopwerkzaamheden het best zo snel mogelijk beginnen. Tijdens de sloopwerkzaamheden wordt er continu gemonitord. Mochten er tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen moeten de werkzaamheden onmiddellijk worden stilgelegd. De vleermuizen mogen niet worden gevangen of verplaatst, maar er moet gewacht worden totdat de dieren uit zichzelf vertrokken zijn.

8

CONCLUSIE

Van verschillende soorten vindt aantasting van rust- en voortplantingsplaatsen plaats als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden. Dit kan niet in alle gevallen voorkomen worden door het treffen van mitigerende of compenserende maatregelen. Er dient daarom een ontheffing aangevraagd te worden voor het overtreden van deze verbodsbepalingen. De soorten en verbodsbepalingen waarvoor een ontheffing moet worden aangevraagd zijn weergegeven in tabel 8.1. De beoordeling die ten grondslag ligt aan deze aanvragen, is opgenomen in hoofdstuk 6. Ook op huismus worden potentieel effecten verwacht, maar hiervoor wordt ontheffingverlening, gezien de nodige belangen, niet mogelijk geacht. Om die reden wordt niet eerder gesloopt dan nadat de nestplaatsen buiten gebruik zijn. Het buiten gebruik zijn wordt bereikt door het creëren van geschikte alternatieve nestplaatsen in de omgeving.

Tabel 8.1

Beschermde soort	Beschermingsregime	Ontheffing van verbodsbepalingen
gewone dwergvleermuis	Habitatrichtlijn	artikel 3.5 lid 4
laatvlieger	Habitatrichtlijn	artikel 3.5 lid 4

De voorgenomen werkzaamheden op het terrein van Vredo zorgen voor het vernielen van een paarverblijf van de gewone dwergvleermuis en een kraamverblijf van de laatvlieger. Voor elke soort zijn maatregelen uitgewerkt in hoofdstuk 7 die genomen kunnen worden om te voorkomen dat de lokale gunstige staat van instandhouding van deze soort in het geding komt. Daarnaast bestaat er geen ander alternatief voor het uitbreiden van het bedrijventerrein, gezien het feit dat er in de nabijheid geen ander terrein beschikbaar is wat in het eigendom van Vredo is.

Om de reeds ingezette en toekomstige groei op de huidige locatie in Dodewaard te faciliteren is uitbreiding van het bedrijf noodzakelijk. Dit is tevens gunstig voor de werkgelegenheid die aan het bedrijf verbonden is. Het voornemen voldoet hiermee aan een bij de wet genoemd belang, te weten een dwingende reden van openbaar belang van sociale en economische aard, zoals opgenomen in artikel 3.8, lid 5 onderdeel 2 onder 3° van de Wet natuurbescherming.

Met inachtnaam van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het voornemen volledig voldoet aan de voorwaarden voor het aanvragen van een ontheffing voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

LITERATUUR

- 1 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014). Soortenstandaard Huismus, maart 2014.
- 2 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014). Soortenstandaard Gewone Dwergvleermuis, maart 2014.
- 3 Gedragscode soortenbescherming Wet natuurbescherming, Rijkswaterstaat april 2018.
- 4 Gevonden op de site (november 2018): www.vleermuizenindestad.nl.
- 5 Gevonden op de site (november 2018): www.vleermuis.net.
- 6 Gevonden op de site (november 2018): <https://www.burobakker.nl/mitigatie-kraamkolonie-laatvlieger/>.
- 7 Michaelsen, T.C. (2011) BCI bat houses pay off in Norway. Bats. Vol. 29, nummer. 3: pagina 9-11.
- 8 Tuttle, M.D & D.L. Hensley, (2003) The Bathhouse Builder's Handbook. Revised ed. Bat Conservation International, Austin.
- 9 <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatormaatregelenappl.aspx?subj=soorten#maatr egelen>.
- 10 Gevonden op de site (december 2018): <https://www.monier.nl/-/media/images/nl/products/onze-producten/dakpannen/beton/innoslate/panmodelgebonden-daksysteemcomponenten/daksysteemcomponenten/dakvoet/vogelvide/dscvogelvidepdf.pdf>.

Bijlage(n)

BIJLAGE: BUREAUSTUDIE NATUUR

NOTITIE

Onderwerp	Bureaustudie natuur
Project	Voorontwerp bestemmingsplan Welysestraat 25a, 27 en 27a te Dodewaard
Opdrachtgever	Vredo Dodewaard B.V.
Projectcode	101196
Status	Concept 02
Datum	31 juli 2017
Referentie	101196/17-011.019
Auteur(s)	ing. mevrouw L. Bovend'aerde

Gecontroleerd door	ir. W.B. Roosen
Goedgekeurd door	mevrouw A.M.S. Vrij MSc
Paraaf	

Bijlage(n)

-

Aan	Vredo Dodewaard B.V.
Kopie	-

1 INLEIDING

Wanneer door de uitbreiding- en renovatiewerkzaamheden beschermde natuurwaarden worden verstoord of vernietigd, is voor het voornemen een ontheffing van de Wet natuurbescherming (Wnb) nodig. Onderliggende paragraaf betreft een quickscan flora en fauna, waarin inzichtelijk gemaakt wordt of er, onder de Wnb, beschermde flora en fauna voorkomen in het plangebied en wat de effecten van de geplande werkzaamheden hierop zijn. Tevens wordt onderzocht of er in de omgeving van het voornemen beschermde gebieden aanwezig zijn en of negatieve effecten van het voornemen op deze gebieden te verwachten zijn. Dit onderzoek geeft niet alleen uitsluitsel over de aan- of afwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Wanneer de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden in de directe omgeving wordt vastgesteld, en negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, worden ook de juridische consequenties hiervan en de mogelijk vervolgstappen (bijvoorbeeld nader soortgericht onderzoek, mitigerende maatregelen, ecologisch werkprotocol, ontheffings- of vergunningsaanvraag) inzichtelijk gemaakt.

2 GEBIEDSBESCHERMING

2.1 Natura 2000

Gegevens

Het plangebied bevindt zich op een afstand van 900 m van Natura 2000-gebied Rijntakken (deelgebied Waal). Dit gebied is aangeduid als speciale beschermingszone onder zowel de Habitatrichtlijn (HR) als de

Vogelrichtlijn (VR). Dit rivierenlandschap bestaat uit een breed, voornamelijk laaggelegen, hoogdynamisch winterbed. De reliëfrijke uiterwaarden bestaan voornamelijk uit graslanden, afgewisseld met enkele akkers, bosjes, bomenrijen, moerasgebiedjes en geïsoleerde oude riviertakken (strangen en geulen). Deze uiterwaarden bevatten soortenrijke glanshaverhooilanden, stroomdalgraslanden en open water, waar deels verlanding plaatsvindt [lit.1].

De Rijntakken is aangewezen voor 11 habitattypes waaronder ruigtes en zomen (moerasspirea), glanshaver en vossestaarhooilanden en vochtige alluviale bossen. Daarnaast is voor 11 habitatsoorten een instandhoudingsdoel opgesteld. Het betreft veelal vissoorten zoals rivierprik, rivierdonderpad en kleine modderkruiper, maar ook soorten als meervleermuis en bever horen hierbij. Wat de VR betreft is voor 12 broedvogelsoorten en 30 niet-broedvogelsoorten een instandhoudingsdoel opgesteld. Het betreft soorten als oeverzwaluw, kwartelkoning, fuut en smient (zie bijlage).

Afbeelding 2.1 Natura 2000-gebied rondom plangebied [lit.2]

Effecten en conclusie

Het plangebied ligt op ongeveer 900 m van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied liggen verschillende particuliere percelen, agrarische bedrijven, landbouwpercelen en een klein bosperceel. Als gevolg van de tussenliggende afstand (900 m) en het gebruik van tussenliggend gebied (bebouwing, landbouw, bos) zijn directe effecten zoals trillingen, geluid en optische verstoring als gevolg van geplande werkzaamheden uitgesloten.

Tevens is als gevolg van de kleinschaligheid van het voornemen (renovatie/uitbreiding) geen sprake van indirecte effecten (stikstofdepositie) als gevolg van externe werking. Negatieve effecten van de werkzaamheden op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied kunnen zodoende worden uitgesloten. Vervolgstappen om meer inzicht te krijgen in de effecten van de geplande werkzaamheden op de instandhoudingsdoelen van het betreffende Natura 2000-gebied zijn niet nodig.

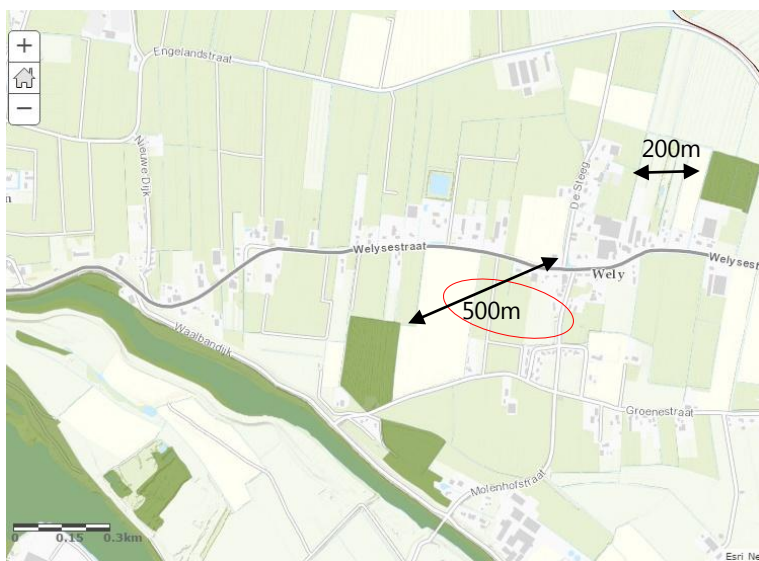
2.2 NNN

Gegevens

het Natuur Netwerk Nederland (NNN) is een netwerk dat bestaande en nieuw te vormen natuurgebieden met elkaar verbindt om zo de biodiversiteit te waarborgen. De uitwerking van dit netwerk binnen de provincie Gelderland heet het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Het plangebied bevindt zich op een afstand van 200m van het dichtstbijzijnde GNN-gebied. Het betreft een bosperceel achter boomkwekerij J.W.

Middelkoop. Ook ter hoogte van het Natura 2000-gebied Rijntakken, ten zuiden van het plangebied, zijn GNN-gebieden aanwezig.

Afbeelding 2.2 NNN-gebied (donker groen) rondom plangebied [lit.3]

Effecten en conclusie

- het plangebied ligt op minstens 200 m afstand van een NNN-gebied. Als gevolg van onderlinge afstand zijn directe effecten als gevolg van de geplande werkzaamheden uitgesloten. In de provincie Gelderland kent de bescherming van het NNN geen externe werking. Doordat de ingreep niet plaatsvindt binnen de begrenzing van de NNN-gebieden zijn effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet aan de orde en worden daarom verder buiten beschouwing gelaten. Vervolgstappen zijn niet nodig.

3 SOORTENBESCHERMING

Om de aanwezigheid van beschermde flora en fauna in of rondom het plangebied vast te kunnen stellen is een bureaustudie uitgevoerd. Deze bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) [lit.4]. Aanvullend hierop zijn, als daar aanleiding voor was, verspreidingsatlassen, internetbronnen en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens geraadpleegd. Op basis van kennis van de biotoopeisen van beschermde soorten en de resultaten van de bureaustudie is bepaald of beschermde soorten leefgebied kunnen vinden in en nabij het plangebied. Aan de hand van de geplande werkzaamheden en de verstoringgevoeligheid van soorten is vervolgens bepaald of negatieve effecten kunnen optreden, en of er sprake is van een overtreding van de Wnb.

3.1 Vaatplanten

Bureaustudie

Uit de database van de NDFF [lit.4] blijkt dat er gedurende de afgelopen 10 jaar geen onder het Wnb beschermde vaatplanten zijn waargenomen in de bredere omgeving van het plangebied. Ook in de database van waarnemingen.nl [lit.5] zijn geen waarnemingen van beschermde vaatplanten in deze omgeving bekend.

De onder de Wnb beschermde plantensoorten komen voornamelijk voor in voedselarme biotopen met specifieke standplaatscondities. Dit soort locaties wordt voornamelijk aangetroffen in duingebieden langs de

Noordzeekust en de provincie Limburg. Op basis van de ligging en de aard van de locatie (agrarisch gebied) is het onwaarschijnlijk dat er binnen het plangebied beschermde vaatplantsoorten voorkomen.

Effecten en conclusie

Op basis van de aanwezige biotopen binnen het plangebied kan het voorkomen van onder de Wnb beschermde vaatplantensoorten worden uitgesloten. Hierdoor zijn negatieve effecten voor deze soortgroep niet aan de orde. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig.

3.1.2 Grondgebonden zoogdieren

Bureaustudie

Volgens de NDFF database [lit.4] werden er in de afgelopen 10 jaar geen waarnemingen gedaan van onder het Wnb beschermde grondgebonden zoogdieren. In de database van waarnemingen.nl [lit.5] zijn waarnemingen gedaan van enkele algemeen voorkomende zoogdiersoorten in de ruimere omgeving van het plangebied. Het betreft egel, vos, haas, konijn, gewone bosmuis, mol, ree en bunzing. De waarnemingen beperken zich veelal tot het park rondom de ruïne van het kasteel Hemmen, zo'n 2,5 kilometer ten noordoosten van het plangebied. Voor deze bijlage A-soorten geldt binnen de provincie Gelderland een algemene vrijstelling.

Wat betreft niet vrijgestelde zoogdiersoorten werden waarnemingen gedaan van eekhoorn in de omgeving van het plangebied. Ook hier beperken de waarnemingen zich echter tot het gebied rond Hemmen, op 2,5 kilometer ten noordoosten van het plangebied. In het onderstaande kader zijn de biotoopeisen van eekhoorn kort toegelicht.

Eekhoorn

Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan 20 jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is [lit.6].

Effecten en conclusie

Op basis van waarnemingen in de omgeving en de ligging en kenmerken van het terrein en landschap (agrarisch gebied met kleine bospercelen in de omgeving) in en rondom het plangebied, is het voorkomen van verschillende algemeen voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten zoals egel, konijn en mol niet uit te sluiten. Voor het verstoren van deze algemeen voorkomende soorten geldt binnen de provincie Gelderland een vrijstelling.

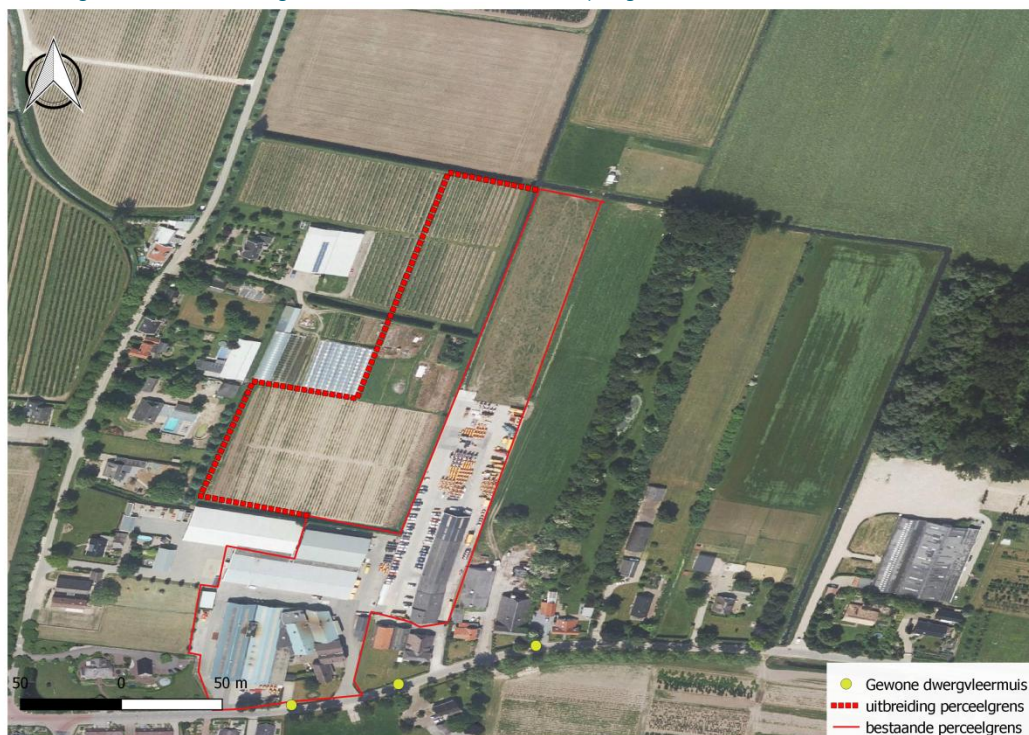
Bij gebrek aan waarnemingen van de eekhoorn in de directe omgeving van het plangebied en de afwezigheid van geschikt leefgebied voor de soort in en nabij het plangebied, kan de aanwezigheid van de soort binnen de verstoringscontour van de werkzaamheden worden uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig. Wel moet de algemene zorgplicht worden nageleefd.

3.1.3 Vleermuizen

Bureaustudie

Alle soorten vleermuizen zijn in Nederland beschermd onder de Wnb en vallen onder bijlage IV van de Habitatrichtlijn (HR). Volgens de database van de NDFF [lit.4] zijn in de omgeving van het plangebied waarnemingen gedaan van één vleermuissoort. Het betreft de gewone dwergvleermuis (Afbeelding 3.1). De waarnemingen werden gedaan ter hoogte van het huidige kantoorgebouw op het erf van Vredo en de opgekochte monumentwoning 27a, grenzend aan het huidige erf van Vredo.

Afbeelding 3.1 NDFF waarnemingen vleermuizen in en rondom het plangebied [lit.4]

De biotooppeisen van deze soort wordt in onderstaand kader beschreven.

1. Gewone dwergvleermuis

Kraamkolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter betimmering en daklijsten, of onder dakpannen gevonden. Gewone dwergvleermuizen zijn plaatstrouw, maar gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren. De paarverblijven in spleten in en om gebouwen zijn moeilijk te vinden. Vaak liggen er in een stad of dorp veel territoria in één bepaalde wijk. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden. Overwinterende gewone dwergvleermuizen worden vooral bij toeval gevonden in spouwmuren, onder dakpannen, achter betimmering en daklijsten. Daarnaast zijn ze ook in spleten in de muur van kerktorens, en in spleten in grotten, groeves, betonnen bruggen en parkeergarages en dergelijke gevonden. Ze kiezen temperatuurgevoelige winterslaapplaatsen. Bij vorst zoeken ze vaak verwarmde huizen op [lit.7].

Het bedrijfsterrein van Vredo biedt potentiële zomerverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis. In Afbeelding 3.2 wordt een impressie gegeven van het plangebied [lit.8]. Op basis van deze foto van het plangebied zijn enkele potentiële verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis aan te wijzen. Zo biedt het assemblage gebouw een daklijst waaronder de soort een geschikte zomerverblijfplaats kan vinden (Afbeelding 3.2; midden links). De algemene opslagplaats (Afbeelding 3.2; midden rechts) en de aanliggende monumentale woning met schuren (Afbeelding 3.2; boven) bezitten spouwmuren, dakbetimmering en dakgoten waarachter de soort een rustplaats kan vinden.

Als foerageergebied zoekt de gewone dwergvleermuis beschutte oevers in groene bebouwde omgeving, bosranden, houtwallen, open plekken en lanen met rijbeplanting. De aanwezigheid van een open terrein tegenover het plangebied, de vele sloten in de omgeving en bomenrij langs de Welysestraat maken het plangebied en zijn omgeving aantrekkelijk als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis (Afbeelding

3.2; onder). De aanwezigheid van straatlantaarns en nachtverlichting in het plangebied is voor de gewone dwergvleermuis, als ook andere vleermuizen, minder aantrekkelijk.

Afbeelding 3.2 Impressie plangebied met mogelijke rustplaatsen voor soorten als gewone dwergvleermuis lit 8

Effecten en conclusie

Op basis van de verspreidingsgegevens en de aanwezige bebouwing op het erf van Vredo, is de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in het plangebied niet uit te sluiten. Tevens valt de aanwezigheid van foerageergebied van vleermuizen tussen de bedrijfspanden en bij de bomen langs de Weylestraat niet uit te sluiten. Hierdoor is het aannemelijk dat in het plangebied beschermde functies voor deze soortgroep aanwezig zijn.

Vleermuizen uit de wijdere omgeving kunnen in de activiteitsperiode worden verstoord door lichtvervuiling of trillingen en geluid. Deze vorm van verstoring kan worden voorkomen door de werkzaamheden niet 's nachts te laten plaatsvinden en het plangebied niet extra kunstmatig te verlichten. Als aan deze voorwaarden wordt voldaan is verstoring van vleermuizen in de activiteitsperiode uit te sluiten.

De geplande werkzaamheden omvatten echter ook de sloop van enkele panden en/of de renovatie/uitbreiding ervan. Door deze sloop- en renovatiewerkzaamheden kunnen de vernietiging van verblijfplaatsen van vleermuizen tot gevolg hebben. Vernietiging van de verblijfplaatsen is een overtreding volgens de Wnb. Om overtreding van verbodsbepalingen van Artikel 3.2. van de HR te voorkomen is inzicht

nodig in de functie van de bedrijfsgebouwen voor vleermuizen. Hierdoor wordt geadviseerd een vleermuisonderzoek conform het vleermuisprotocol 2017 uit te voeren gedurende het voorjaar, zomer en najaar. Als wordt geconstateerd dat in de aanwezige bebouwing op het erf van Vredo daadwerkelijk vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, dient voor de sloop/renovatie/uitbreiding van de panden een ontheffing van de Wnb te worden aangevraagd. Ontheffingen voor het verstoren van Europees beschermde soorten (HR) worden alleen afgegeven als een in de HR genoemd belang kan worden onderbouwd (paragraaf 3.1.2), er geen alternatieven zijn voor het voornemen en de lokale instandhouding van de soorten niet wordt aangetast.

In het geval dat er een onderzoek conform het protocol wordt uitgevoerd en op basis daarvan een ontheffing dient te worden aangevraagd, dan dient rekening te worden gehouden met een doorlooptijd van:

- looptijd vleermuisonderzoek: minimaal 6 maanden;
- opstellen ontheffing; 2 weken;
- looptijd ontheffingsaanvraag : 13 weken.

De totale doorlooptijd van dit proces bedraagt hierdoor minimaal 40 weken.

3.1.4 Vogels

Bureaustudie

Alle in Nederland inheemse broedvogels zijn beschermd door de Wnb. Volgens de NDFF database [lit.4] werd slechts één soort waargenomen in de directe omgeving van het plangebied. Het betreft de huiszwaluw. Volgens de database van waarnemingen.nl [lit.5] werden in de bredere omgeving van het plangebied wel waarnemingen gedaan van verschillende vogelsoorten waaronder bruine kiekendief, fuut, lepelaar en kieviet. Het betreft veelal waarnemingen van overvliegende soorten.

Op basis van de aanwezige biotopen worden tevens verschillende andere broedvogels verwacht. Zo worden door de aanwezigheid van bebouwing met tuinen en schuren algemeen voorkomende broedvogelsoorten als koolmees, pimpelmees, ringmus, tjiftjaf, merel, kauw en houtduif verwacht. De omliggende akkers, het open landschap rondom het plangebied en de bomenrijen rondom vormen een geschikt biotoop voor soorten als witte kwikstaart, graspieper, torenvalk en zwarte kraai (Afbeelding 3.3).

Afbeelding 3.3 Impressie omgeving plangebied met open land (linksboven), straatbeplanting, heggen en aangrenzende tuinen (rechtsboven); voortuin opgekocht monumentgebouw met heggen, struiken en bomen (linksonder); voortuin kantoorgebouw met heggen en bomen (rechtsonder) [lit.8]

In de wijdere omgeving van het plangebied werden tevens waarnemingen gedaan van enkele vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Het betreft ransuil, boomvalk, sperwer, havik, buizerd, steenuil en huismus. De vijf eerstgenoemde soorten zijn soorten die alleen in bomen nestelen en de beschutting van een bos opzoeken om te broeden. Voor deze soorten is in de directe omgeving van het plangebied geen geschikt broedhabitat aanwezig. De twee laatstgenoemde soorten, steenuil en huismus, kunnen mogelijk wel geschikte broedplekken vinden binnen de gebouwen en schuren van het plangebied. De biotooppeisen van deze soorten worden in het onderstaande kader toegelicht.

Steenuil

Veelal kleinschalige cultuurlandschappen met een variatie aan houtwallen, heggen, weiljes en knoestige bomen. In grootschalige landbouwgebieden is de steenuil afhankelijk van gevarieerde erven bij boerderijen of vrijstaande huizen. Jachtgebied bestaat uit open terrein met het hele jaar door lage vegetatie (beweiding). Voorts zijn er voldoende zitplaatsen van één tot anderhalve meter hoogte (paaltjes bijvoorbeeld) om vanuit te jagen. Er zijn schuilplaatsen en broedholen in oude bomen, schuren, gebouwen en dergelijke [lit.9]

Huisumus

Huismussen stellen prijs op een rommelige menselijke omgeving, met struikgewas, schuren, weilanden met vee, gemorst graan en zo verder. Talrijkst in dorpen en in oudere buitenwijken, met rommelige tuinen. Als er veel hoge bomen staan, verdwijnt de huismus [lit.9].

Effecten en conclusie

Het is volgens de Wnb verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen (Artikel 3.1.2. VR). De omgeving van het plangebied biedt een aantrekkelijk leef- en foerageergebied voor verschillende vogelsoorten van kleinschalig agrarisch landschap en erven. Er wordt dan ook verwacht dat deze hier voorkomen.

Voor de aanwezige broedvogels geldt dat werkzaamheden tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli) voor verstoring kunnen zorgen door trillingen of geluid. Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat opzettelijk verstoren in het broedseizoen (individueel, nesten of eieren) verboden is volgens de Wnb. Het verkrijgen van ontheffing voor het verstoren van broedvogels is meestal niet mogelijk. De effecten op vogels en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb zijn namelijk gemakkelijk te voorkomen, te weten door in principe drie mogelijkheden:

- buiten het broedseizoen werken, dit met risico dat sommige vogels tot in september kunnen broeden;
- de werkzaamheden vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken (werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stilleggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt;
- het plangebied voor het broedseizoen ongeschikt maken voor broedvogels.

Als werkzaamheden plaats gaan vinden in het broedseizoen, moet een deskundige eerst vaststellen dat er geen broedende vogels aanwezig zijn in het plangebied. Wanneer kan worden geconstateerd dat in de directe omgeving van de werkzaamheden geen vogels broeden bij de start van de werkzaamheden, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Mochten er wel broedende vogels aanwezig zijn binnen de verstoringcontour van de werkzaamheden mag er pas worden gestart met de kap-, graaf- en bouwwerkzaamheden als er niet meer gebroed wordt. Doorgaans zijn de meeste vogels rond half juli uitgebroed, er zijn echter vogelsoorten die tot in september broeden. Bij gebrek aan waarnemingen rondom het plangebied is niet uit te sluiten dat ook soorten waarvan het nest jaarrond beschermd is voorkomen binnen het plangebied. De schuren en gebouwen op het erf van Vredo bieden mogelijk geschikte broedplekken voor de huismus. Nesten van huismus zijn jaarrond beschermd. Om een overtreding van de Wnb te vermijden wordt aanbevolen onderzoek uit te voeren, conform de soortenstandaard, om na te gaan in hoeverre het plangebied leefgebied vormt voor de huismus en wat de functie is van dit leefgebied. Vervolgens moet worden bepaald of er kans is op overtreding van de bovengenoemde verbodsbepalingen van de Wnb en of er een ontheffing moet worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden.

3.1.5 Reptielen en Amfibieën

Bureaustudie

Volgens de NDFF database [lit.4] werden in de afgelopen 10 jaar geen beschermde amfibie- of reptielsoorten waargenomen in de omgeving van het plangebied. Ook uit de database van waarnemingen.nl [lit.5] kwamen geen resultaten voor de directe omgeving van het plangebied. In de bredere omgeving van het plangebied werden volgens de database van waarnemingen.nl wel verschillende waarnemingen gedaan van de beschermde meerkikker. Het betreft waarnemingen in de buurt van de kasteel ruïne in Hemmen, zo'n 2,5 kilometer ten noordoosten van het plangebied. Voor het verstoren van deze soort geldt in de provincie Gelderland echter een vrijstelling.

Door de afwezigheid van zandige terreinen met hoge dynamiek, structuurrijke oevers, bossen of struwelen is het plangebied en haar directe omgeving weinig geschikt als habitat voor niet-vrijgestelde reptiel- en amfibiesoorten. Het voorkomen van deze soorten is hier dan ook uit te sluiten.

Effecten en conclusie

De aanwezigheid van verschillende sloten rondom het plangebied bieden geschikt habitat voor soorten als meerkikker. Het voorkomen van deze soort is hier dan ook niet uit te sluiten. Voor deze soort geldt in de provincie Gelderland echter een vrijstelling. Vervolgacties zijn niet nodig.

Gezien de beperkte geschiktheid van het plangebied als habitat voor beschermde reptiel- en amfibiesoorten waarvoor geen vrijstelling is opgenomen en de afwezigheid van deze soorten in de directe omgeving van het voornemen, is het voorkomen van niet-vrijgestelde amfibie- en reptielsoorten uitgesloten. Vervolgacties in het kader van de Wnb zijn bijgevolg niet nodig. Wel moet de algemene zorgplicht worden nageleefd.

3.1.6 Vlinders, libellen of andere ongewervelden

Bureaustudie

Volgens de NDFF database [lit.4] zijn er in de afgelopen 10 jaar in de wijdere omgeving van het plangebied geen onder de Wnb beschermde dagvlinders, libellen of andere ongewervelden waargenomen.

De aanwezige biotopen binnen het plangebied komen niet overeen met de biotoopeisen van beschermde dagvlinders, libellen of andere ongewervelden. Deze worden voornamelijk gevonden in en rondom natuurgebieden in schrale vochtige biotopen, in moerassen, bosranden en bloemrijke graslanden. Een belangrijke voorwaarde voor het voorkomen van dagvlinders is het voorkomen van waardplanten. Waardplanten van de beschermde soorten dagvlinders zijn zeldzaam in Nederland en worden niet gevonden in agrarisch gebied.

Effecten en conclusie

Op basis van de locatie van het plangebied (agrarisch/ industriegebied) en de aanwezige biotopen, kan worden uitgesloten dat beschermde dagvlinders, libellen of andere ongewervelden binnen de grenzen van het plangebied aanwezig zijn. Hierdoor zijn negatieve effecten van de geplande werkzaamheden op deze soortgroepen uit te sluiten. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig.

3.1.7 Vissen

Bureaustudie

Volgens de NDFF database [lit.4] werden in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen gedaan van beschermde vissoorten. De sloten die het plangebied omringen vormen door de afwezigheid van water- en oeverplanten geen geschikt biotoop voor beschermde vissoorten.

Effecten en conclusie

Door afwezigheid van geschikt biotoop binnen het plangebied en waarnemingen van beschermde soorten in de wijdere omgeving van het plangebied, kan het voorkomen van beschermde vissoorten hier worden uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag is niet nodig.

4 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Gebiedsbescherming

4.1.1 Natura 2000

Het plangebied ligt op ongeveer 900 m van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Als gevolg van de tussenliggende afstand (900m) en het gebruik van tussenliggend gebied (bebouwing, landbouw, bos) zijn directe effecten zoals trillingen, geluid en optische verstoring als gevolg van geplande werkzaamheden uitgesloten.

Tevens is als gevolg van de kleinschaligheid van het voornemen (renovatie/uitbreiding) geen sprake van indirecte effecten (stikstofdepositie) als gevolg van externe werking. Negatieve effecten van de werkzaamheden op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied kunnen zodoende worden uitgesloten. Vervolgstappen om meer inzicht te krijgen in de effecten van de geplande werkzaamheden op de instandhoudingsdoelen van het betreffende Natura 2000-gebied zijn niet nodig.

4.1.2 Natuurnetwerk Nederland NNN

- het plangebied ligt op minstens 200m afstand van een NNN-gebied. Als gevolg van onderlinge afstand zijn directe effecten als gevolg van de geplande werkzaamheden uitgesloten. In de provincie Gelderland kent de bescherming van het NNN geen externe werking. Doordat de ingreep niet plaatsvindt binnen de begrenzing van de NNN-gebieden zijn effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet aan de orde en worden daarom verder buiten beschouwing gelaten. Vervolgstappen zijn niet nodig.

4.2 Effecten op beschermde soorten

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen en conclusies ten aanzien van de beschermde soorten samengevat.

Tabel 4.1 Bevindingen en conclusies

Soortgroep	Beschermde soorten in het plangebied of directe omgeving aanwezig?	Kans op overtreding verboden Wnb?	Gevolgen?	Ontheffing aanvragen Wnb?
vaatplanten	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee
zoogdieren	Ja, voorkomen van verschillende algemeen voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten, zoals egel, konijn en mol.	nee, vrijstelling binnen provincie Gelderland	geen, wel zorgplicht	nee
vleermuizen	Ja, aanwezigheid van onder andere gewone dwergvleermuis in de directe omgeving van het plangebied.	Ja, bij aangetoonde aanwezigheid van verblijfplaatsen en beschadiging of vernietiging hiervan	Ja, geadviseerd wordt een vleermuisonderzoek conform het vleermuisprotocol 2017 uit te voeren	Ja, indien aanwezigheid van verblijfplaatsen in de bomen binnen het plangebied wordt vastgesteld en beschadiging en/of vernietiging ervan plaatsvindt
vogels	ja, meerdere algemeen voorkomende broedvogels aanwezig	ja, indien broedgevallen opzettelijk worden verstoord of nesten worden vernietigd	Drie mogelijkheden: - buiten het broedseizoen werken - vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken, zodat vogels niet gaan broeden - het plangebied voor het broedseizoen ongeschikt maken voor broedvogels	nee

Soortgroep	Beschermde soorten in het plangebied of directe omgeving aanwezig?	Kans op overtreding verboden Wnb?	Gevolgen?	Ontheffing aanvragen Wnb?
	Ja, geschikt broedgebied voor huismus aanwezig	ja, indien broedgevallen opzettelijk worden verstoord of nesten worden vernietigd	aanbevolen te onderzoeken in hoeverre het plangebied leefgebied vormt voor de huismus en wat de functie is van dit leefgebied. Vervolgens moet worden bepaald of er kans is op overtreding van de bovengenoemde verbodsbepalingen van de Wnb en of er een ontheffing moet worden aangevraagd.	Ja, indien aanwezigheid van verblijfplaatsen binnen het plangebied wordt vastgesteld en beschadiging en/of vernietiging ervan plaatsvindt
reptielen	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee
amfibieën	Ja, geschikt leefgebied voor meerkikker	Nee, vrijstelling binnen provincie Gelderland	geen, wel zorgplicht	nee
dagvlinders, libellen en overige ongewervelde	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee
vissen	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee

4.3 Bronnen

- 1 <https://www.synbiosys.alterra.nl/Natura>
- 2 www.natura2000.nl, exportdatum 22 juni 2017
- 3 www.kaarten.gelderland.nl, exportdatum 22 juni 2017
- 4 NDFF, exportdatum 22 juni 2017;
- 5 www.waarnemingen.nl, exportdatum 22 juni 2017
- 6 www.zoogdiervereniging.nl.
- 7 www.vleermuis.net.
- 8 www.googlemaps.nl/streetview, exportdatum 05 juli 2017
- 9 www.vogelbescherming.nl.

